VERKENNEN VAN VOLKSBUURTEN – AMSTERDAM-NOORD

Beginpunt: Olof Palmeplein
Eindpunt: Bushalte Standerdmolen
Lengte: 16 kilometer
Website: KLIK HIER
Openbaar vervoer: Bushalte Olof Palmeplein
Bus 34 van Olof Palmeplein naar Metrostation Noorderpark/Bus 35 van eindpunt bushalte Standerdmolen naar beginpunt Olof Palmeplein
De route is in te korten tot twee kortere routes. Neem hiervoor bij bushalte Buiksloterveerweg bus 38 richting beginpunt Olof Palmeplein (8 km – Volksbuurten Het Breed – Tuindorp Nieuwendam – Tuindorp Buiksloot – Vogelbuurt-IJplein) of naar eindpunt bushalte Standerdmolen (8 km – Volksbuurten Van der Pekbuurt – FLoradorp/Bloemenbuurt – Tuttifruttidorp – Tuindorp Oostzaan).

In heel Amsterdam zijn ongeveer 191.000 sociale huurwoningen: 40% van alle woningen. Veel van die sociale huurwoningen zijn in Amsterdam-Noord te vinden. Het gebied is aan de noordzijde begrensd door de A10 en aan de zuidzijde door het IJ. Van zuidoost naar noordwest een kralenketting van fraaie tuindorpen uit de eerste helft van de vorige eeuw. Mooie groene straten en pleinen met veel kenmerken van de Amsterdamse School. Twee opmerkelijke naoorlogse pareltjes. Het Breed van architect van Gool etaleert na zes decennia nog steeds de kwaliteit van de nieuwe zakelijkheid. Daarnaast het IJplein van Rem Koolhaas. Een reactie op de rond 1980 gangbare bloemkoolwijken. Fraai vormgegeven groen, prachtige zichtlijnen op het IJ met flaneermogelijkheden voor de volksbuurtverkenner.

Verkennen van volksbuurten – Amsterdam-Noord
31 juli 2026

Overzichtskaart

Verkennen van volksbuurten – Amsterdam-Noord
31 juli 2026

Algemeen

De volksbuurtverkenner begint de lijnwandeling vanaf de halte van buslijn 35 aan het Olaf Palmeplein in het zuidoostelijke deel van Amsterdam-Noord. De hoge kwaliteit van de modernistische woonbuurt Het Breed (A) vormt de eerste kennismaking. Na 60 jaar heeft het woongebied niets aan kracht ingeboet. De route naar het eindpunt in het noordwesten bevat voor de volksbuurtverkenner een kralenketting van tuindorpen uit het begin van de vorige eeuw.

Allereerst Tuindorp Nieuwendam (B) met het Purmerplein als hart. Daarna Tuindorp Buiksloot (c) met zijn korte woonstraatjes met landelijke uitstraling. Via Vogeldorp (D) naar het zuidwesten. Het IJplein (D) van architect Rem Koolhaas vormt een krachtig stedenbouwkundig plan met mooie groenstroken en fraai uitzicht op de scheepvaart op het IJ en de binnenstad van Amsterdam aan de overzijde. De veerpont naar het Centraal Station blijft links varen en we vervolgen de route naar het noordwesten.

De van der Pekbuurt (E) in Amsterdamse Schoolstijl dateert van kort na de invoering van de Woningwet in 1901 en moest onderdak bieden aan havenarbeiders. Hierna volgt Floradorp (F) met in het centrum de opmerkelijke Binnenhofstraat: een achthoek met aan de binnenzijde seniorenwoningen met kubistische trekken.

Vervolgens westwaarts via Tuttifruttidorp (G) met woningen in het Airey bouwsysteem naar het laatste tuindorp van deze wandeling. Ook Tuindorp Oostzaan (H) heeft veel kenmerken van de Amsterdamse School. De sfeer op het Zonneplein maakt dat de volksbuurtverkenner zich een eeuw terug in de tijd waant. We eindigen op het noordwestelijke eindpunt van buslijn 35 aan de Stellingweg.

Overzicht volksbuurten

A – Het Breed
Na zes decennia heeft deze modernistische woonbuurt -ook wel Plan van Gool genoemd- niets aan kracht ingeboet. De even hoge bouwblokken zijn opgenomen in een rustige en harmonieuze parkachtige omgeving. Het gebied -inmiddels aangewezen als beschermd stadsgezicht- kent een strakke, geometrische structuur die naadloos aansluit op de oorspronkelijke polderlijnen. Frans van Gool ging uit van een heldere scheiding tussen auto's en voetgangers als voorloper op het veel grootschaligere Bijlmermeer. Woningen op de eerste twee bouwlagen zijn rechtstreeks vanaf het maaiveld te bereiken. De woonruimte op de derde, vierde en vijfde bouwlaag is te bereiken via brede galerijen op de vierde bouwlaag, die onderling allemaal weer met luchtbruggen verbonden zijn. Het lijken wel de aviobruggen van Schiphol. Een doorlopende woonstraat op het vierde niveau! Een verwijzing naar het Justus van Effenhof in Spangen. Het autoverkeer en de parkeerplaatsen zijn zorgvuldig gescheiden van het groen. Ook de modernistische speelelementen dragen bij aan de kracht van het gebied.

B – Tuindorp Nieuwendam
Het fraaie tuindorp van Berend Tobia Boeyinga is tussen 1925 en 1935 gebouwd nadat de gemeente Amsterdam de gemeente Nieuwendam annexeerde. Het enige Amsterdamse tuindorp dat op palen gefundeerd is. De woningen beschikken over uitgesproken baksteenarchitectuur. De kleur groen overheerst: in voordeuren en gevelbekledingen. Destijds waren dit luxe woningen, zodat de eerste bewoners een beter inkomen moesten hebben. Met bijvoorbeeld eigen badkamers zodat een gezamenlijk badhuis achterwege bleef. Het ovale Purmerplein vormt het hart van de wijk met fraaie poortwoningen. Aan de westzijde zijn kort na de 2e Wereldoorlog nog de nodige Aireywoningen toegevoegd. Prefabwoningen die de extreme woningnood snel konden verzachten. Goed herkenbaar aan de flauw hellende daken en de betonnen gevels met de rasterlijnen.

C – Tuindorp Buiksloot
Door annexatie van de voormalige gemeente Buiksloot kon de gemeente Amsterdam dit tuindorp ontwikkelen. Vlot uit de grond gestampt in 1931 en 1932. Destijds vooral bedoeld voor grote gezinnen uit de Amsterdamse binnenstad. Van oorsprong een zeer rood signatuur. De leider van de NSB Anton Mussert werd er in 1937 belaagd. Het gebied lag bovendien veel dichter bij de nieuwe werkgelegenheid aan de noordelijke oevers van het IJ. Havens, scheepswerven en maakindustrie. Twee kleuren overheersen. Metselwerk en dakpannen helderrood. Voordeuren en gevelbekledingen mosgroen. De gevelgeleding en schaal ogen grof. Het ontbreekt aan verfijnde detaillering van metselwerk, gevelbetimmering en kozijnen. Er zijn bewust langs- en dwarskappen door elkaar gebruikt. De dwarskappen geven de bouwblokkern een robuust uiterlijk. Rondom de Waddenweg zijn er korte en subtiel vormgegeven woonstraten. Inclusief een tweetal hofjes, exact gespiegeld ten opzichte van deze weg.

D – Vogelbuurt-IJplein
De Vogelbuurt is rond 1920 gebouwd. De Meeuwenlaan doorkruist het gebied. Oostelijk van die Meeuwenlaan ligt Vogeldorp op ingepolderd grondgebied. Grote overeenkomst met Disteldorp. Bedoeld als semipermanente woningbouw. Laag en met weinig massa omdat een betonplaat als fundering fungeert. Helemaal volgens de tuindorpgedachte. Westelijk van de Meeuwenlaan een prachtig tuindorp. Op de hoek van het Koekoeksplein met de Wielewaalstraat een poortje dat toegang naar het binnenterrein biedt. De poort verwijst naar de oorspronkelijke bouwheer: KNSM. Toegang in het verleden naar het kleine badhuis -woningen bezaten immers geen douche- en nu naar het kantoortje van de wijkbeheerder. Meteen zuidelijk hiervan het spectaculaire IJplein: woningbouw uit begin jaren ‘80 op het terrein van een voormalige scheepswerf aan het IJ. Een krachtige reactie van architect Rem Koolhaas op de destijds gangbare bloemkoolwijken. Fraaie groenvoorzieningen en prachtige zichtlijnen op het IJ.

E – Van der Pekbuurt
Tot 1795 het galgenveld van Amsterdam. Veroordeelden werden hier na hun executie ter afschrikking opgehangen. De woonbuurt is gerealiseerd in het eerste kwart van de 20e eeuw. Architect Jan Ernst van der Pek was een idealist die zich voor betere woningen inzette. Het woongebied en de architectuur hebben een dorps karakter met kronkelende straten, brede goten en veel groen middels voortuinen en plantsoentjes. Op 17 juli 1943 een vergisbombardement op de woonwijk. De nabijgelegen Fokkerfabrieken werden gemist. Na de 2e Wereldoorlog werden de blokken hersteld, maar zonder de karakteristieke geglazuurde gele banden in het metselwerk. Renovatie is volop gaande en ligt erg gevoelig. Door historisch onderzoek worden de oorspronkelijke kwaliteiten weer opgespoord. Aan de noordzijde Disteldorp met grote overeenkomsten met Vogeldorp: semipermanente woningbouw. Laag en met weinig massa omdat een betonplaat als fundering fungeert. Helemaal volgens de tuindorpgedachte.

F – Bloemenbuurt/Floradorp
Zuidelijk van de Sneeuwbalstraat ligt de Bloemenbuurt. Hier zorgen meanderende noord-zuid georiënteerde straten voor de hoofdstructuur. Traditionele vormgeving: kleuraccenten op voordeuren, gemetselde gevels en brede goten. De van oorsprong ruime woonstraten ogen nu krap door de parkeerdruk. Het karakter van Floradorp noordelijk van de Sneeuwbalstraat is totaal anders. Dit tuindorp is in relatief korte tijd rond 1928 gebouwd door de Gemeentelijke Woningdienst Amsterdam. Sommige huurders hadden eerst een 'woonopvoeding' genoten in de inmiddels verdwenen woonschool Asterdorp, in de volksmond Schoremstad en in de 2e Wereldoorlog gebruikt als Joods getto. De woningen in Floradorp hebben typische pastelkleurige roze, blauwe of groene gestukte gevels. Heel bijzonder is de Binnenhofstraat: een achthoek met seniorenwoningen met kubistische trekken. Door antracietkleurige tegelbanden onder de goten lijken de helderrode daken te zweven. En wat te denken van de accenten met dwarskappen?

G – Tuttifruttidorp
Een gemêleerde woonwijk. Veel nadruk op groen en leefbaarheid. Tuttifruttidorp -de naam verwijst naar de 'fruitige' straatbenamingen- bevat veel zogenaamde Aireywoningen. Prefabwoningen van kort na de Tweede Wereldoorlog. In Nederland zijn tussen 1949 en 1965 zo'n 10.000 Airey-woningen gebouwd, waarvan ruim de helft in Amsterdam, de thuishaven van het systeem. De betonnen bouwblokken zijn opgenomen in een groene omgeving. Meer symptomatisch voor de wederopbouw bestaat niet. De extreme woningnood leidde aan de Mandarijnenstraat tot deze systeembouw. Voor zowel de woningen als de schuurtjes. Ook als duplexwoningen. Ogenschijnlijke eengezinswoningen, maar zowel beneden als boven gaat het om een -zeer kleine- zelfstandige woning. Destijds was het doel de beide kleine woningen weer samen te voegen tot een woning met behoorlijke afmetingen als de ergste woningnood over zou zijn. Bij de renovatie van de woningen aan de zuidzijde van de Mandarijnenstraat is met een buitengevelisolatiesysteem het oorspronkelijke karakter geïmiteerd.

H – Tuindorp Oostzaan
Een initiatief van onder meer wethouder Wibaut. Bedoeld voor gezinnen van arbeiders van scheepswerven en andere bedrijven noordelijk van het IJ. Straten en pleinen van dit fraaie tuindorp bevatten alle kenmerken van de Amsterdamse School. Architect Berend Tobia Boeyinga verzorgde het ontwerp. Oorspronkelijk ontworpen als tijdelijke bebouwing door het gebruik van betonnen platen als fundering in plaats van heipalen. Veel eenvoudige poorten zoals ook in Disteldorp en Vogeldorp. Kruisingen van wegen zijn opvallend. De hoek is vrijgelaten terwijl de voordeuren zich in de zijgevels bevinden. Hierdoor krijgen de hoeken extra nadruk en ontvangen alle gevels genoeg zon en daglicht. Het Zonneplein fungeert als kloppend hart van de arbeidersbuurt. De kleur geel is niet voor niets prominent aanwezig. Net zo goed als een zonnewijzer midden op het plein.